13.03.24р. 21гр. укр. мова

Доброго дня! Тема уроку. Риторичні фігури. Антитеза. Градація

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою: moshev2020@icloud.com

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

1. Як визначити художні засоби з програми ЗНО? https://www.youtube.com/watch?v=cn2WxvhBy9Y

2. Розв'язуємо найскладніші завдання ЗНО з української мови https://www.youtube.com/watch?v=mpnVeeNxY7M

Антитезу використовують для опису й характеристики предметів, іноді й для надання іронічного звучання вислову: *Всякий, хто вище, то нижчого гне, — дужий безсильного давить і жме, бідний — багатого певний слуга, корчиться, гнеться пред ним, як дуга (І. Котляревський).*

Градація сприяє поступовому посиленню, нагнітанню емоцій (або навпаки); дає можливість відтворити динаміку подій, відчуттів: *А ми дивились та мовчали, та мовчки чухали чуби. Німії, подлії раби! Підніжки царськії, лакеї капрала п'яного (Т. Шевченко). У місті народжується розкіш, з розкоші неминуче виростає жадібність, з жадібності прориваєтся зухвалість, потім виникають усі злочини й лиходійства (Цицерон).*

Практична частина

1. Прочитайте речення й визначте в них тропи й риторичні фігури.

1. Нараз за стосами ящиків щось зашаруділо, зашурхотіло, задзвеніло, задеренчало скло, і з вузького проходу з'явився молодик із дженджуристою борідкою та довгим волоссям (М. Стельмах).
2. Верни до мене, пам'яте моя! (В. Стус).
3. Щоранку йде в холонучі сузір'я одвічний дим одвічних димарів (Л. Костенко).
4. Хто сказав, що все уже відкрито? Нащо ж ми народжені тоді? Як нам помістити у корито наші сподівання молоді? (В. Симоненко).
5. І вже проміння біле відлетіло на тиху втому тихого обличчя (Г. Чубач).
6. Андрій тепер уже завив із болю, заревів і застогнав (Л. Дереш).
7. Багатство дме, а бідність удвоє гне (Нар. тв.).
8. Така таємниця агави: вона цвіте, щоб умерти, і вмирає, щоб цвісти (М. Коцюбинський).
9. Коли гримить зброя, закони мовчать (Цицерон).
10. Земля пахне торішніми травами й молодою м'ятою, вічністю та миттю

(Гр.Тютюнник).
11. Земле Шевченкова, земле Франкова, ниво, засіяна щастям-добром, вічна твоя соловейкова мова, вічна розмова Дністра із Дніпром (Д. Павличко).

2. Виконайте тестові завдання.

1. У реченнях *Тріснуло, струхло і стихло. Лиш шум все шумів рясношумний* **НЕМАЄ**

А) градації
Б) антитези
В) алітерації
Г) повторення

2. Установіть відповідність.

Уривок із твору

1 Ще не всі, ще не всі, ще не всі відпекли недоспівані рани.
2 Згинь, старе, із мріями — йди, нове, з героями.
3 Згорнути б цей світ, заорать, загребти…Але він все чавунно сіріє.
4 В цьому, напевне, правда пташина…А як же людина?

Засіб мовного вираження

А) антитеза
Б) градація
В) повторення
Г) риторичне запитання
Д) риторичне звернення

3. Установіть відповідність.

Уривок із твору

1 Вони зійшлися: тьма і промінь, пісні і проза, лід і пломінь ховають більше схожих рис.
2 Благословенна будь, моя незаймана дівице Десно! Далека красо моя, щасливий я, що народився на твоєму березі!
3 Найшли, налетіли, зом'яли, спалили, побрали з собою в чужину весь тонкоголосий ясир.
4 Плавай, плавай, лебедонько, по синьому морю, рости, рости, тополенько, все вгору та вгору.

Засіб художнього вираження

А) антитеза
Б) градація
В) повторення
Г) риторичне запитання
Д) риторичне звернення

3. Прочитайте текст і виконайте завдання.

Славетний дизайнер і креативний директор модного дому «Chanel» Карл Лагерфельд, який був відомий своїм незворушним за будь-яких обставин виразом обличчя, став по-справжньому одержимим кішкою, на ім'я Шупетт.
Бірманська красуня із сапфіровими очима має власні акаунти у «Twitter» та «Instagram» із тисячами підписників. Про неї навіть написали книжку «Шупетт: приватне життя кішки зі світу високої моди». У ній описано подробиці життя пухнастої аристократки: тут ви прочитаєте про рецепти їжі, яку для неї готує власний кухар, а подають придворні пані (зокрема, коктейль з п'яти видів мінеральної води); довідаєтеся про подорожі кішки приватним літаком та ін. «Шупетт народилася, щоб працювати з найбільш шанованими супермоделями світових подіумів», — читаємо в книжці. Її аристократичний вигляд і вишукане хутро прикрашають фото Летиції Кастри й Лінди Євангелісти.
«Vogue» і «Harper's Bazaar» помістили неординарну кішку на свої обкладинки. Нині вона є справжньою музою високої моди. Шупетт надихає колекції от-кутюр і є «обличчям» нової лінії макіяжу від Шу Уемура, яка, звісно, дістала назву «Shu-Pette». Це тіні для очей, які зроблять ваш погляд таким же загадковим, як і блискучі сапфіри Шупетт (Ф. Макдональд).

А. *Уведіть до тексту риторичні запитання та звернення (усно).*
Б. *Замініть виділені слова питомими українськими відповідниками.*
В. *Перекажіть текст, урахувавши завдання А і Б (усно).*

4. Прочитайте речення й виконайте завдання.

Відлюблю, відспіваю, відплачу щиро й несміло (І. Павлюк). 2. Душа полів, ти пам'ятаєш стерні? Оцю печаль, покинутість оцю (Л. Костенко). 3. Я музу кличу не такую: веселу, гарну, молодую, — старих нехай брика Пегас (І. Котляревський). 4. То невже ми повинні про це забути? Про мільйони марно загублених душ, знищених тогочасним режимом? Невже повинні мовчати перед дітьми? (О. Науменко). 5. Нехай ще раз усміхнеться серце на чужині, поки ляже в чужу землю, в чужій домовині (Т. Шевченко). 6. Пропало, пройшло, пролетіло, минулося, щезло, спливло, лишень головешками тліло, лишень попелищем цвіло (І. Драч). 7. Мир хатам, війна палацам (Ю. Смолич). 8. Рання пташка росу п'є, а пізня — сльози ллє (Нар. тв.). 9. Серце довго так страждало, я благав у неба ласки. Серце ласки так жадало, я благав у неба ласки, небо ласки не послало (П. Савченко).

А. *Перепишіть кожне речення з нового рядка, підкресліть граматичні основи.*
Б. *Визначте в них тропи й риторичні фігури, запишіть їх наприкінці кожного речення (у дужках).*

5. Прочитайте текст і виконайте завдання.

Український винахідник

Хто є батьками кіно? Брати Люм'єр? І так, і ні. Адже за два роки до їхнього відкриття український механік Йосип Тимченко з фізиком Миколою Любимовим розробили механізм «равлик». Його принцип дії був узятий за основу створення кінескопа! Тож саме Тимченко є справжнім батьком кінематографії.

1893 року в Україні (а саме в Одесі) показали два фільми, знятих за допомогою першого кінескопа. Тимченко випередив братів Люм'єр! У чому ж тоді справа? Його пристрій не був запатентований… До речі, кінескоп Тимченка досі зберігається в сховищі Політехнічного музею в Москві.

Однак це не всі досягнення науковця! Він — автор автоматичних метеорологічних, фізичних та астрономічних приладів. За ці винаходи не раз отримував найвищі нагороди на світових виставках. Брав участь у створенні першої моделі автоматичної телефонної станції Фрейденберга (Н. Сукач).

А. *Випишіть риторичні фігури й тропи.*

Б. *Потренуйтеся правильно читати текст для аудиторії (як диктор радіо чи телебачення). Зверніть увагу на логічні наголоси, довжину пауз та інтонування речень.*

Домашнє завдання

Випишіть із творів художньої літератури приклади із риторичними фігурами.